

Okolišna i društvena procjena

Greenfield: **Projekt kategorije B** - GrCF2 W2 – Tramvajska linija Ilidža-Hrasnica

Plan uključivanja zainteresovanih strana (Plan)

August, 2022. godine

Sadržaj

Skraćenice i akronimi	4
1. Uvod	5
1.1. Pozadina	5
1.2. Cilj plana	5
1.3. Obim plana	6
2. Opis projekta	6
2.1. Pregled projekta	6
2.2. Lokacija projekta	7
3. Zakonodavni okvir za konsultacije i objavljivanje	7
3.1. Zahtjevi nacionalnog zakonodavstva	7
3.2. Zakonodavstvo BiH	7
3.3. Zakonodavstvo Federacije BiH i Kantona Sarajevo	8
3.4. Zahtjevi EBRD-a	10
3.5. Direktive EU	10
3.6. Najbolje međunarodne prakse	10
4. Identifikacija zainteresovanih strana	11
4.1. Identifikacija glavnih zainteresovanih strana	11
4.2. Ranjive skupine	12
5. Program uključivanja zainteresovanih strana	14
5.1. Pregled postojećih odnosa s zainteresovanim stranama i zajednicom	14
5.2. Objavljivanje informacija	14
5.3. Program uključivanja zainteresovanih strana	15
5.4. Alternativni pristupi s ograničenjima uslijed COVID-19	15
5.5. Identifikovane zainteresovane strane i specifični komunikacijski zahtjevi	17
5.6. Sastanci kantona/ministarstva E&S	21
5.7. EBRD E&S sastanci	21
5.8. Angažman digitalnih medija	21
5.9. Sastanci nevladinih organizacija	21
5.10. Individualni savjetodavni sastanci	21
5.11. Javno savjetovanje	21
6. Mehanizam za prijavu i žalbe	22
6.1. Mehanizmi za praćenje, izvještavanje i povratne informacije	22
6.2. Žalbeni mehanizam	23
6.3. Rješavanje pritužbi	23

6.4.	Uloge i odgovornosti	23
7.	Prilozi.....	25
7.1.	Dodatak 1 – Žalbeni postupak i obrazac za pritužbe	25
7.2.	Dodatak 2 – Dnevnik pritužbi.....	26
7.3.	Dodatak 3 – Alternativni pristupi komunikacijskim zahtjevima za identifikovane zainteresovane strane i specifične zainteresovane strane.....	27

Skraćenice i akronimi

BiH	Bosna i Hercegovina
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMOiT (FMET)	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
O&D(E&S)	Okolišni i društveni
SUOD(ESMS)	Sistem upravljanja okolišem i društvom
ODP (ESA)	Okolišna i društvena procjena
DAOD (ESDD)	Dubinska analiza za okoliš i društvo
ESP	Okolišna i društvena politika
RZNU(GBVH)	Rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje
SP	Staklenički plin
GrCF2	Okvir zelenih gradova 2 (Green Cities Framework 2)
JAMS (JICA)	Japanska agencija za međunarodnu saradnju
KEAP	Kantonalni okolišni akcioni plan
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
PZ	Provedbeni zahtjev
PUO (EIA)	Procjena utjecaja na okoliš
SSUO	Strateška studija utjecaja na okoliš
PUZS (SEP)	Plan uključivanja zainteresovanih strana
ŽM (GM)	Žalbeni mehanizam

1. Uvod

1.1. Pozadina

Ovaj dokument predstavlja Plan uključivanja zainteresovanih strana ("Plan") za projekt GrCF2 W2 – Tramvajska linija Ilidža-Hrasnica u Bosni i Hercegovini (BiH). Kao takav, ovaj dokument identifikuje relevantne zainteresirane strane i definiše komunikacijske kanale i planove u vezi sa tramvajskom prugom koja će se uvesti u Sarajevu od Ilidže do Hrasnice.

Plan pruža pregled lokalnog zakonodavstva, okolišne i društvene politike Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) (ODP) 2019., EBRD-ovog provedbenog zahtjeva 10: Objavljivanje informacija i uključivanje zainteresovanih strana, direktiva Evropske unije (EU) i najbolje međunarodne prakse vezano za otkrivanje informacija. Ocrtava opći pristup uključivanju zainteresovanih strana i javnom savjetovanju.

Plan je živ dokument koji se povremeno pregleda tokom provedbe projekta. Po potrebi će se ažurirati u skladu s novim ili promijenjenim aktivnostima, promjenama u dizajnu projekta ili novoidentifikovanim zainteresovanim stranama. Plan je dio paketa za objavljivanje podataka koji je izrađen za ovaj Projekt i uključuje još i Netehnički sažetak (NTS).

Specifični ciljevi Plana detaljno su navedeni u nastavku.

1.2. Cilj plana

Plan je javni dokument koji utvrđuje obaveze provedbenog tijela koje se odnose na uključivanje zainteresovanih strana, savjetovanje i aktivnosti objavljivanja u vezi s predloženim:

1. Produženje dvije trake tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice,
2. Izgradnja novog kružnog kolosijeka na Ilidži gdje će se izvršiti spoj na postojeće tramvajske pruge i polukružne okretaljke u Hrasnici (ukupne dužine 12,96 kilometara),
3. Izgradnja 20 tramvajskih stanica.

Klijent će biti odgovorna vladina agencija i imenovati Jedinicu za implementaciju projekta (JIP) zaduženu za upravljanje i sve ostale prateće procedure, kako je gore navedeno, za potrebe ovog Projekta. Javnost će moći pristupiti i pregledati ovaj Plan (na lokalnom i engleskom jeziku) u sjedištu Klijenta¹ u Sarajevu na [web stranici Klijenta](#)² i [stranici na društvenim mrežama](#)³ kao i u zgradi općine Ilidža⁴, web stranici Općine Ilidža⁵ i [stranicama na društvenim mrežama](#)⁶ Općine Ilidža.

Cilj ovog Plana je utvrditi kako će se provoditi uključivanje zainteresovanih strana za Projekt i kako će se održavati dugoročni odnosi između projekta i lokalnih zajednica. Ovaj Plan također ima za cilj informisati, poboljšati i olakšati donošenje odluka koje uključuje ljude pogođene Projektom i druge zainteresovane strane na inkluzivan i pravovremen način, te osigurati da se tim skupinama pruži dovoljna prilika da izraze svoje mišljenje o Projektu.

¹ Kanton Sarajevo, Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

² <https://vlada.ks.gov.ba/>

³ <https://www.facebook.com/vladakantonasarajevo>

⁴ Adresa: Butmirska cesta 12

⁵ <https://www.opcinailidza.ba/>

⁶ <https://www.facebook.com/opcina.ilidza>

Plan ukratko opisuje dosadašnje javno savjetovanje i definiše aktivnosti koje će Projekt provoditi kako bi se zainteresovane strane informisale o prirodi i mogućim utjecajima povezanim s provedbom. Također propisuje mehanizme uz upute o tome kako ih koristiti u pogledu konsultacija s identifikovanim i potencijalnim zainteresovanim stranama, kao i kanale za zainteresovane strane putem kojih mogu dati svoj doprinos i/ili povratne informacije.

Plan sadrži tabelu za identifikaciju zainteresovanih strana u kojoj su relevantne zainteresovane strane identifikovane s najprikladnijim komunikacijskim kanalima i strategijama, zahtjevima za otkrivanjem informacija i procesima žalbe koji će biti usvojeni. Ako postoje zainteresovane strane koje nisu uključene u Plan, oni mogu stupiti u kontakt putem kontakt podataka navedenih u sekciji 5.3. Program uključivanja zainteresovanih strana za primanje informacija o Projektu i dodavanje u program uključivanja zainteresovanih strana u ovom Plan-u.

Specifični ciljevi Plana detaljno su navedeni u nastavku:

1. Definirati projektno područje/područje utjecaja
2. Identifikovati, mapirati i procijeniti zahvaćene strane i druge zainteresovane strane te kako na njih može utjecati Projekt ili im je od interesa
3. Postaviti analizu zainteresovanih strana poduzetu kako bi se razumjele zainteresovane strane projekta, tako da se mogu razviti odgovarajuće metode i alati za njihovo uključivanje
4. Osigurati akcijski plan za konsultacije koji omogućava smislen doprinos zainteresovanih strana u Projekt
5. Osigurati da zainteresovane strane imaju pravovremen pristup informacijama o projektnim aktivnostima
6. Osigurati da se informacije objavljene zainteresovanim stranama mogu razumjeti i da su mjesta za konsultacije dostupna svima koji žele prisustvovati
7. Osigurati da se sve ranjive skupine identifikuju i konsultuju
8. Uspostaviti jasne mehanizme za odgovaranje na pitanja, zabrinutosti i pritužbe zainteresovanih strana
9. Dokumentovati službene konsultacije i aktivnosti otkrivanja informacija, definisati praćenje zainteresovanih strana i sistem upravljanja dokumentima.

1.3. Obim plana

Plan pokriva operacije Kantona Sarajevo na Projektu, uključujući aktivnosti izvođača. Plan se sastoji od sljedećih dijelova:

1. Poglavlje 2 – Pozadina projekta
2. Poglavlje 3 – Savjetovanje i otkrivanje
3. Poglavlje 4 – Identifikacija zainteresovanih strana
4. Poglavlje 5 – Program uključivanja zainteresovanih strana
5. Poglavlje 6 – Mehanizam izvještavanja i žalbe

2. Opis projekta

2.1. Pregled projekta

Projekt uključuje proširenje dvije trake tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice, uz izgradnju novog kružnog toka na Ilidži gdje će se izvršiti spoj na postojeće tramvajske pruge i polukružne okretaljke u Hrasnici, gdje

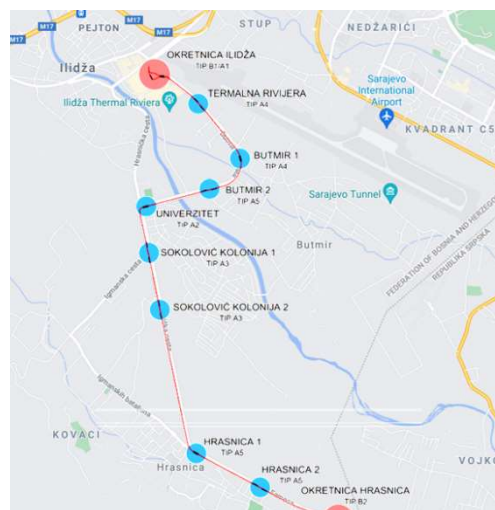
se ukupna dužina tramvajske pruge novih kolosijeka procjenjuje na 12,96 km, uz izgradnju 20 tramvajskih stanica. Predviđeno je da će projekt osigurati učinkovit javni prijevoz na području provedbe.

Glavni cilj Projekta je poboljšati nivo usluge za postojeće i buduće korisnike javnog prijevoza na datom koridoru Ilidža-Hrasnica povećanjem dostupnosti kapaciteta javnog prijevoza i skraćanjem vremena putovanja te poboljšanjem kvaliteta života u urbanim sredinama kroz smanjenje negativnih utjecaja na prirodni i društveni okoliš. Kao dio GrCF2, s primarnim ciljem postizanja značajnih poboljšanja okoliša i promovisanja kvalitete zelene tranzicije, kroz razvoj javnog prijevoza na električnu energiju, projekt također ima za cilj značajno smanjiti korištenje autobusa na fosilna goriva na navedenoj liniji, kao i ciljati modalni pomak s korištenja ličnih automobila na korištenje javnog prijevoza.

JIP će se sastojati od šest članova, od kojih su četiri iz Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, jedan predstavnik imenovan iz kompanije za transportne usluge i jedan vanjski saradnik. Ovlašteni su od kantonalnih vlasti da upravljaju svakodnevnom vođenjem Projekta, kao i za upravljanje Projektom u skladu s propisima EBRD-a i redovno izvještavanje.

2.2. Lokacija projekta

Realizacija projekta se u cjelini odvija se na području Kantona Sarajevo. Ovo je najveće urbano područje u BiH s ukupno 413.593 stanovnika⁷, smješteno u središnjem dijelu BiH i sastoji se od 10 općina. Područje Projekta je preciznije locirano na području općine Ilidža, sa 66.730 stanovnika.⁸

Slika 1: Tlocrt tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice uključujući planirana stajališta i polukružne okretaljke

Lokacije i raspored tramvajskih pruga, tramvajskih stanica, okretaljki i popratnih instalacija, na kojima će se izvoditi radovi u okviru ovog projekta, prikazani su na slici 1.

3. Zakonodavni okvir za konsultacije i objavljivanje

3.1. Zahtjevi nacionalnog zakonodavstva

Stepen uključenosti zainteresovanih strana i pristup informacijama u BiH relevantnim za aktivnosti Klijenta/Ministarstva na ovom Projektu regulisan je planskom, građevinskom i okolišnom regulativom. Ključni zakoni BiH koji se bave uključivanjem zainteresovanih strana u vezi s Projektom uključuju one koji se navode u nastavku.

3.2. Zakonodavstvo BiH

Pristup informacijama općenito, koji su također relevantni za ovaj Projekt, na nacionalnom nivou definisan je u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH (Službeni glasnik BiH, br. 28/2000, 45/06, 102 /09, 62/11 i 100/13). Prema Zakonu, svaka osoba i pravna osoba ima pravo na pristup informacijama. Fizičke i pravne osobe nisu dužne navoditi razloge i dokazivati svoj interes prilikom podnošenja zahtjeva za pristup informacijama ili tokom postupka ostvarivanja prava na pristup informacijama.

⁷ Popis 2013., <http://www.statistika.ba/>

⁸ Isto

3.3. Zakonodavstvo Federacije BiH i Kantona Sarajevo

Zakonodavstvo Federacije BiH (FBiH) zahtijeva proceduru javnog objavljivanja i savjetovanja u vezi s izradom i usvajanjem prostornih i zonskih (urbanističkih) planova za kantone, gradove i općine. Opisuju postupak izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola, kao i u vezi s izradom projektnih procjena utjecaja na okoliš.

Najnoviji zakoni FBiH koji regulišu ove aspekte su:

1. Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH (Službene novine FBiH, (br. 2/2006, 72/2007, 32/2008, 4/2010, 13/2010, 45/2010, 85/2021 i 92/2021);
2. Zakon o prostornom uređenju Kantona Sarajevo (Službene novine KS, br. 24/17);
3. Zakon o zaštiti okoliša FBiH (Službene novine FBiH, broj 15/21);
4. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 32/2001, 48/11)⁹; i
5. Zakon o upravnim sporovima FBiH (Službene novine FBiH, br. 9/05).

Pitanja prava na pristup informacijama koja nisu uređena Zakonom o zaštiti okoliša FBiH podliježu odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH.

Postoji nekoliko aktivnosti objavljivanja i savjetovanja koje su poduzete/će biti poduzete za projekt, a to su:

1. Informisanje javnosti o detaljima objavljivanja projektne dokumentacije (tj. gdje je štampana kopija dostupna za uvid, datumi i vrijeme kada se može pregledati).
2. Organizovanje javne prezentacije plana/dokumenta (obično u gradskoj/općinskoj vijećnici ili drugom prikladnom lokalnom mjestu).

Poslovanje svih javnih subjekata, kao što je Kanton Sarajevo, spada pod zahtjeve navedene u Zakonu o slobodnom pristupu informacijama u FBiH.¹⁰ Ovim zakonom uređuju se prava građana na pristup informacijama koje posjeduju, koriste ili kontrolišu javna tijela, kao i obavezu javnih tijela da te informacije objave. Zakon o zaštiti okoliša FBiH¹¹ propisuje da svaka osoba i svaka organizacija mora imati adekvatan pristup informacijama o okolišu koje su na raspolaganju tijelima javne vlasti, uključujući informacije o opasnim materijama i aktivnostima u svojim zajednicama, te biti omogućeno učešće u procesu odlučivanja.

Zakon o slobodi pristupa informacijama, Zakon o zaštiti okoliša, Zakon o upravnom postupku i Zakon o upravnim sporovima čine pravni okvir za osiguranje prava javnosti na pristup informacijama o okolišu, što je u skladu s načelima Aarhuske konvencije i usklađen je s Direktivom EU 2003/4/EC o pravu na pristup informacijama o okolišu.

Zakon o eksproprijaciji FBiH (Službene novine FBiH, br. 70/2007, 36/2010, 25/2012, 8/2015 - odluka US i 34/2016) je relevantan zakon u FBiH za otkup zemljišta i preseljenje. Uređuje uslove, način i postupak eksproprijacije nekretnina radi izgradnje objekata od javnog interesa. Na temelju Zakona o eksproprijaciji, kantoni donose odluke na temelju kojih se daje saglasnost za sklapanje kupoprodajnog ugovora prema

⁹ <http://www.pufbih.ba/v1/public/upload/zakoni/1e78c-zakon-o-slobodi-pristupa-informacijama-ispravan-tekst.pdf>: Svaki fizički ili pravni subjekt ima pravo pristupa informacijama pod kontrolom tijela javne vlasti, a svako javno tijelo ima odgovarajuću obavezu priopćavanja takvih informacija.

¹⁰ Službene novine FBiH, broj 32/01

¹¹ Službene novine FBiH, broj 15/21

odredbi člana 23. Zakona. Zakon predviđa samo naknadu za gubitak imovine i ne propisuje druge vrste pomoći raseljenim osobama ili zajednicama. Jedina kategorija ljudi kojoj Zakon o eksproprijaciji garantuje naknadu je legitimni vlasnik imovine.

Osim toga, od posebnog značaja, u odnosu na ovaj projekt, je Zakon o stvarnim pravima FBiH (Službene novine FBiH, br. 66/2013, 100/2013 i 32/2019 – odluka SAD), gdje se uređuje sticanje, korištenje, raspolaganje, zaštita i prestanak prava vlasništva i drugih stvarnih prava i posjeda. Stvarna prava su: pravo vlasništva, pravo građenja, založno pravo, zemljišni dug, pravo stvarne i osobne služnosti i pravo stvarnog tereta. Ograničenja stvarnih prava su da se mogu opozvati ili ograničiti protiv volje vlasnika samo u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom u skladu s načelima međunarodnog prava. Posebno radi zaštite prirodnih dobara, okoliša, zdravlja ljudi, kulturno-historijske baštine. itd., može ograničiti ili posebno regulisati korištenje i raspolaganje određenim predmetima.

Odredbe novog Zakona o zaštiti okoliša¹² predviđaju da se procjena utjecaja na okoliš provodi za infrastrukturne projekte kao što je izgradnja tramvajskih šina. Neka od osnovnih načela koja ovaj zakon promiče su: učešće javnosti, pristup informacijama i odlučivanje o pitanjima koja imaju za cilj zaštitu okoliša. Postupak procjene utjecaja na okoliš provodi se u dvije faze, a uključivanje javnosti moguće je tek u drugoj fazi (u obliku javnih rasprava o Studiji EIA). Javne rasprave se moraju održati te se poziv za iste mora uputiti najmanje 15 dana ranije. Mogu prisustvovati sve zainteresovane strane, nadležna tijela, organizacije, nevladine organizacije i drugi. Nakon javne rasprave dokumenti moraju biti dostupni za pregled još 30 dana i podložni pisanim komentarima zainteresovanih strana. Zahtjev za izdavanje okolišne dozvole podliježe javnoj objavi u trajanju od 30 dana, što se od strane nadležnog ministarstva objavljuje u dnevnim novinama i na javnim oglasnim pločama u općinama. U tom periodu zainteresovana javnost može dati svoje komentare. To se očituje u procesima Procjene utjecaja na okoliš i okolišne dozvole.

Infrastrukturni objekt (tramvajska pruga) nije klasifikovan kao objekt za koji je potrebna okolišna dozvola, ali Kanton/Ministarstvo je dostavio preliminarnu procjenu utjecaja na okoliš na razmatranje Federalnom ministarstvu okoliša i turizma (FMOiT). Nakon što je FMOiT zaprimio preliminarnu procjenu utjecaja na okoliš, donosi Zaključak o sljedećim koracima u roku od 30 dana. FMOiT će dostaviti kopiju zahtjeva i omogućiti slobodan pristup priloženim dokumentima kako bi dobio mišljenje sljedećih subjekata:

- nadležno upravno tijelo u kantonu i jedinici lokalne samouprave na čijem se području izvodi projekt,
- upravna tijela i organizacije odgovorne za zaštitu okoliša,
- zainteresovana javnost.

Radi javne objave dokument se stavlja na uvid javnosti na [web stranici FMOiT-a](#)¹³. Komentari, sugestije i mišljenja na Zahtjev za prethodnu procjenu mogu se dostaviti na adresu Federalnog ministarstva okoliša i turizma u pisanom obliku u roku od 30 dana od dana objave na web stranici:

Federalno ministarstvo okoliša i turizma

Hamdije Čemerlića 2

71 000 Sarajevo

¹² Pravilnik o projektima za koje je procjena utjecaja na okoliš obavezna i projektima za koje se odlučuje potreba za procjenu utjecaja na okoliš (Službene novine Federacije BiH, broj 51/21 i 33/22) i Uredbi o utvrđivanju postrojenja i objekata koji moraju posjedovati okolišnu dozvolu (Službene novine Federacije BiH, broj 51/21)

¹³ <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvodi/javni-uid-u-zahhtjev-za-prethodnu-procjenu-utjecaja-na-okolis-za-odlaganje-pokrivke-sa-pk-turija-u-pk-cubric-pomocu-tracnog-transportere-rmbu-banovici>

Ako se na temelju postupka opisanog u Zakonu o zaštiti okoliša¹⁴ odluči da je potrebna okolišna dozvola/Procjena utjecaja na okoliš, onda će se ovaj Plan ažurirati kako bi se odrazio daljnji pristup informacijama i mehanizmima za javno objavljivanje u skladu s relevantnim zakonom.

Osim toga, prema Zakonu o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH, Federalno ministarstvo prostornog uređenja dužno je osigurati javni uvid u Glavni projekat i o tome obavijestiti javnost putem javnog oglasa. Javnost ima rok od 15 dana za podnošenje komentara. Za ovaj Projekt izdane su građevinske i urbanističke dozvole, a period javne rasprave je prošao u skladu s lokalnim zakonodavstvom.

3.4. Zahtjevi EBRD-a

EBRD je postavio sveobuhvatan skup specifičnih provedbenih zahtjeva (PZ) za koje se očekuje da će projekti ispuniti. PZ 10 (Objavljivanje informacija i uključivanje zainteresovanih strana) EBRD-ove okolišne i društvene politike (ODP) naglašava važnost otvorenog i transparentnog uključivanja između projekta, njegovih radnika, lokalnih zajednica na koje projekt direktno i indirektno utječe i drugih zainteresovanih strana kao ključnog elementa dobre međunarodne prakse i korporativnog građanstva. Uključivanje zainteresovanih strana podrazumijeva identifikaciju i analizu zainteresovanih strana, planiranje uključivanja zainteresovanih strana, otkrivanje informacija, konsultacije i učešće, žalbeni mehanizam i kontinuirano izvještavanje relevantnih zainteresovanih strana.

U skladu s PZ 10, projekti su dužni izraditi i provesti Plan uključivanja zainteresovanih strana prikladan prirodi i razmjeru ili rizicima, utjecajima i fazi razvoja projekta, te provoditi uključivanje zainteresovanih strana na temelju pružanja pristupa pravovremenim, relevantnim, razumljivim i dostupnim informacijama lokalnim zajednicama koje su direktno pogođene od strane projekta i drugim relevantnim zainteresovanim stranama.

3.5. Direktive EU

Prva Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš usvojena je 1985. (Direktiva 85/337/EEC), a nakon donošenja izmjena Direktiva 1997., 2003. i 2009. godine, 2011. godine donesena je kodificirana Direktiva (Direktiva 2011/92/EU). Direktiva 2014/52/EU mijenja kodificiranu Direktivu iz 2011., ali je ne zamjenjuje. Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš (PUO) zahtijeva da javni i privatni projekti za koje je vjerojatno da će imati značajne učinke na okoliš podliježu procjeni prije davanja saglasnosti za razvoj.

Pitanja zaštite okoliša u izradi planova i programa u propisima EU regulisana su Direktivom 2001/42/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o procjeni utjecaja pojedinih planova i programa na okoliš. Provedba Strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) uglavnom je regulisana Zakonom o zaštiti okoliša¹⁵ i Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH. Zakon o zaštiti okoliša nameće opću obavezu tijelima javne vlasti da daju procjenu utjecaja na okoliš o mogućim utjecajima planova i programa koje izrađuju tijela javne vlasti.

3.6. Najbolje međunarodne prakse

BiH je također pristupila Aarhuskoj konvenciji o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u okolišnim pitanjima iz 2008. godine. Aarhuska konvencija daje javnosti prava u pogledu pristupa informacijama, učešća javnosti i pristupa pravosuđu, u vladinim procesima donošenja

¹⁴ Službene novine FBiH br. 15/21

¹⁵ Službene novine FBiH br. 15/21

odluka o pitanjima koja se tiču lokalnog, nacionalnog i prekograničnog okoliša. Član 2(c) Konvencije navodi da se Konvencija ne primjenjuje samo na vlast na svim nivoima, već i na „sve druge fizičke ili pravne osobe koje imaju javne odgovornosti ili funkcije ili pružaju javne usluge, u vezi s okolišem, pod kontrolom [javnog tijela]”.

U skladu s Konvencijom, Klijent je dužan:

1. Odgovarati na zahtjeve javnosti za informacije o okolišu (zahtjev može podnijeti svaki član javnosti, bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili prebivalište); i
2. Redovno prikupljati i objavljivati informacije o okolišu javnosti i obavještavati javnost da su informacije dostupne; i pružiti informacije za hitne slučajeve.

4. Identifikacija zainteresovanih strana

4.1. Identifikacija glavnih zainteresovanih strana

Svrha identifikacije zainteresovanih strana je identifikovati i odrediti prioritete zainteresovanih strana projekta za konsultacije. Identifikacija zainteresovanih strana je proces koji je u toku i stoga će se ključne zainteresovane strane nastaviti identifikovati tokom različitih faza Projekta. Za mapiranje zainteresovanih strana na temelju zone utjecaja Projekta koristi se sistemski pristup. U ovom pristupu, mapiranjem zone društvenih utjecaja, zainteresovane strane se identifikuju prema području utjecaja.

Kao rezultat mapiranja zainteresovanih strana projekta, isti su kategorizirani u dvije glavne kategorije:

1. Primarne zainteresovane strane su pojedinci i skupine na koje Projekt direktno utiče; i
2. Sekundarne zainteresovane strane su one strane koje imaju utjecaj na Projekt, ali na njih projekt ne mora nužno direktno utjecati.

Identifikovani ključne zainteresovane strane prikazane su u tabeli 1.

Tabela 1: Ključne identifikovane zainteresovane strane i metode uključivanja

Kategorija zainteresovanih strana	Vrsta	Ime	Utjecaj i/ili mogućnost utjecaja
Primarni	Zainteresovane strane projekta / interne zainteresovane strane	Kanton/ Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo	Ova će skupina direktno utjecati na projekt kroz proces donošenja odluka i kroz imenovanje JIP-a.
	Zainteresovane strane projekta / interne zainteresovane strane	Kompanija za transportne usluge	Ova zainteresovana strana će direktno utjecati na Projekt, budući da će oni biti tijelo koje će rukovoditi i upravljati nastalom tramvajskom infrastrukturom.
	Institucija lokalne samouprave	Općina Ilidža	Ova će skupina direktno utjecati na projekt, budući da se projektno područje u potpunosti nalazi unutar općine.
	Preduzeća i institucije	Lokalne firme određene za preseljenje	To uključuje poslovne subjekte koje je potrebno preseliti, privremeno zatvoriti ili raditi smanjenim kapacitetom tokom i nakon završetka radova, zbog građevinskih radova na okretaljcima Ilidža.
	Ranjive skupine	Branitelji s invaliditetom	Ova skupina bi mogla biti znatno više pogođena ovim Projektom od ostalih, zbog područja Projekta uključujući parkiralište kojim upravlja udruženje branitelja.
	Preduzeća i institucije	Lokalna preduzeća i ustanove uz novu tramvajsku prugu	Očekuje se da Projekt neće u bilo kojem konkretnom smislu utjecati na rad ovih preduzeća, ali u slučaju da se to desi, moraju se uzeti u obzir.

Kategorija zainteresovanih strana	Vrsta	Ime	Utjecaj i/ili mogućnost utjecaja
	Preduzeća i institucije	Preduzeća s privatnim vlasnicima	To su firme koje posluju na području projekta, ali nisu eksproprisane. Identifikovan je jedan takav biznis.
	Lokalno stanovništvo	Stanovnici duž projektnog područja i putnici na posao	Riječ je o lokalnom stanovništvu koje živi duž tramvajske pruge i drugim mjestima koje svakodnevno putuje na saobraćajnici unutar projektnog područja.
Sekundarni	Nevladine organizacije	U ovoj fazi nisu identifikovane specifične nevladine organizacije.	U Kantonu Sarajevo djeluje mnogo nevladinih organizacija koje bi mogle utjecati na ovaj Projekt. To uključuje nevladine organizacije koje se bave očuvanjem okoliša, biološkim resursima, kulturnom i prirodnom baštinom. ¹⁶
	Izvođači/dobavljači	Izvođači i dobavljači za Projekt	Ova će skupina direktno učestvovati u provedbi Projekta.
	Izvođači/dobavljači	Građevinski radnici, domaći ljudi sa sjedištem u Sarajevu.	Angažovani od izvođača ovog Projekta za izvođenje građevinskih radova.
	Nadzorni inženjer	Inženjer savjetnik za nadzor radova	Pratit će i davati smjernice o provedbi planova upravljanja okolišem Kantona Sarajevo i izvođača radova
	Lokalne hitne službe	Vatrogasna služba, Policijska uprava i Ambulantne usluge / Nesreća i hitna pomoć	Bit će obaviješteni o mogućim promjenama saobraćajnih uslova zbog projektnih aktivnosti.
Zajmodavac	Organizacija koja je vlasnik kredita	EBRD	Ova organizacija će osigurati kredit za provedbu Projekta, uz određene okolišne, društvene i tehničke zahtjeve.

4.2. Ranjive skupine

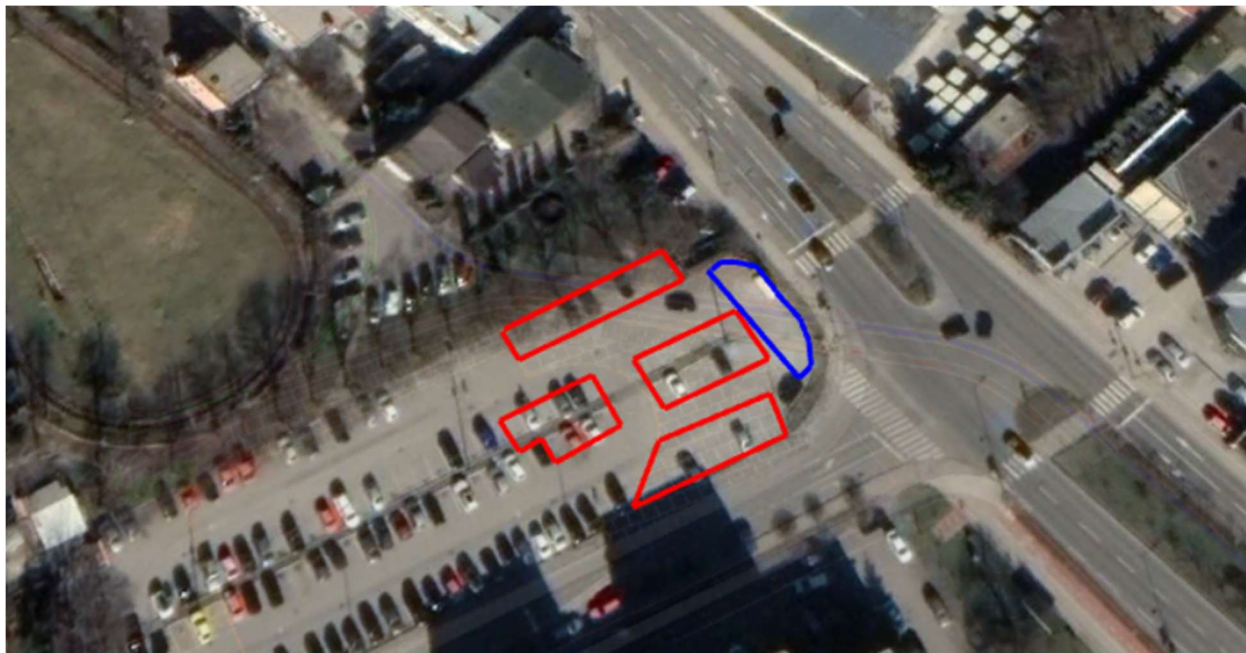
Proces identifikacije zainteresovanih strana ispitao je postoje li skupine pogođenih osoba koje bi mogle biti više ranjive na trenutne i potencijalne učinke Projekta.

Tokom procjena i pripreme ovog Plana procijenjeno je hoće li postojati skupine na koje bi projekt mogao drugačije utjecati zbog svog spola, dobi, etničke pripadnosti, vjere, tjelesnog ili mentalnog invaliditeta ili drugih atributa.

Procjenom je utvrđeno da postoji jedna takva skupina na koju će ovaj projekt utjecati. Ova grupa je udruženje branitelja - udruženje Izvor Bosne d.o.o., koje upravlja parkingom uz okretaljku Ilidža, te zapošljava četiri boračka invalida. Područje parkinga je vlasništvo Općine Ilidža i njime upravlja društvo u dogovoru sa njima. Prema glavnom projektu, parking ne bi bio potpuno uklonjeno, već bi se njegova veličina smanjila i radit će manjim kapacitetom. Prema glavnom projektu, koji je dostavljen projektnom

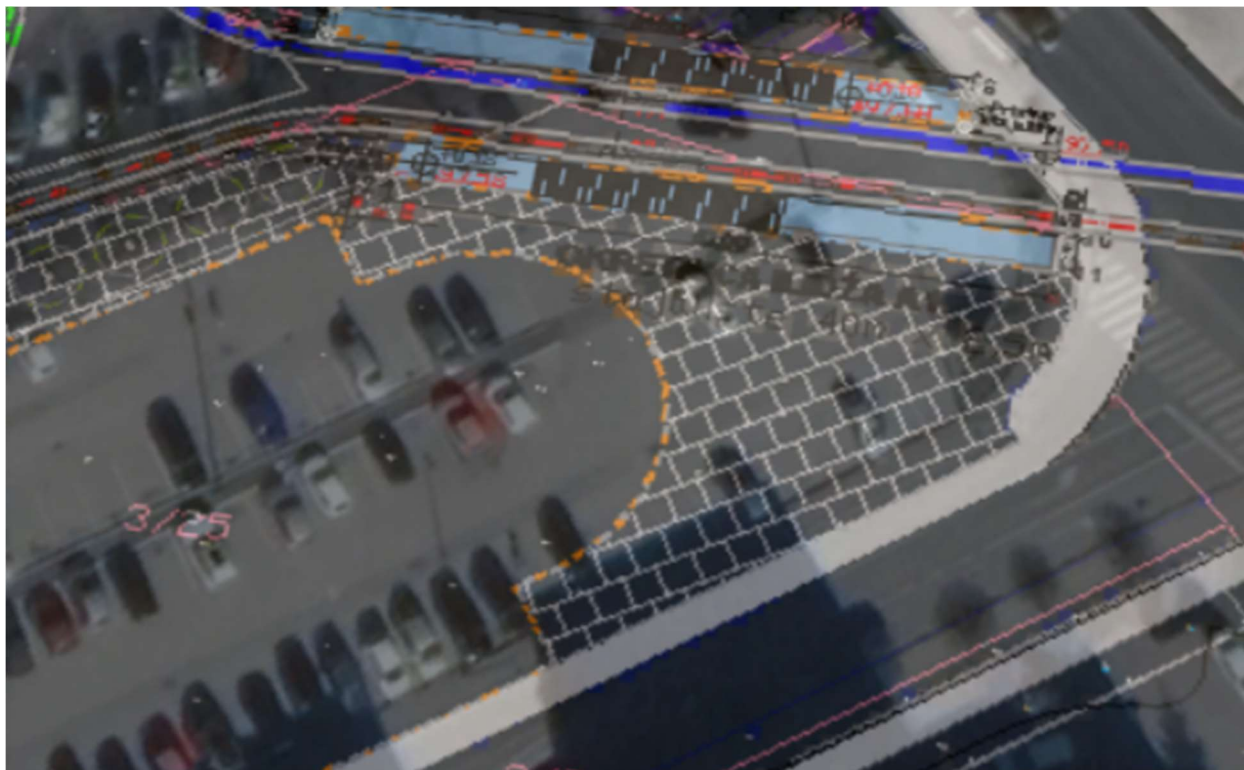
¹⁶ Registar nevladinih organizacija: www.zbirniregistri.gov.ba/Home

timu, planirano je da projektno područje zauzme ukupno 46 parking mjesta, kao što je prikazano na slici ispod (crvena boja) i potencijalno 7 neoznačenih mjesta (plava boja) koja se koriste u trenucima kada je parking iskorišten u maksimalnom kapacitetu. To će posljedično smanjiti potencijal prihoda na osnovu parkinga. Gore spomenuti utjecaj je detaljno obrađen u dokumentu Plana preseljenja.

Slika 2: Parking prostor zahvaćen projektom

Preklapanje projektnog područja na Google mapama dato je na donjoj slici. Tokom provedbe Projekta, Klijent/Ministarstvo može identifikovati dodatne ranjive skupine koje će se zatim dodati u Plan i identifikovati odgovarajuće metode komunikacije.

Slika 3: Preklapanje projektnog područja sa trasom tramvajske pruge

5. Program uključivanja zainteresovanih strana

5.1. Pregled postojećih odnosa s zainteresovanim stranama i zajednicom

Do ovog trenutka nije bilo konsultacija ili drugih aktivnosti sa zajednicom u vezi s ovim Projektom od strane Klijenta/Ministarstva osim konsultacija koje su se provele ranije u sklopu redovnih zakonskih procedura.

5.2. Objavljivanje informacija

Vrste objavljenih informacija i specifične metode komunikacije koje treba poduzeti za ovaj projekt sažete su u Programu uključivanja zainteresovanih strana u tabeli 3 u nastavku. Ciljevi vanjske komunikacije su osigurati kontinuirano uključivanje pogođenih osobama i drugih relevantnih zainteresovanih strana te ih informisati o postojećim aktivnostima, izvođenju, razvoju i provedbi Projekta. Informacije koje se javno objavljuju regulisane su Politikom javnog informisanja EBRD-a, PZ 10 i zakonodavstvom FBiH i Kantona Sarajevo. Važno je napomenuti da su načini i metode komunikacije sa zainteresovanim stranama i ostalim učesnicima projekta prilagođeni u slučaju ponovnog izbijanja ograničenja i mjera povezanih s COVID-19 u FBiH i Kantonu Sarajevo ili potencijalno drugih restriktivnih događaja, kao što je prikazano u Prilogu 3.

Plan je živ dokument koji će se revidirati i ažurirati, ako je potrebno, barem jednom godišnje (ili kada se izvrše promjene) kako bi odražavao promjene u pogledu uključenosti zainteresovanih strana zbog razvoja projekta i novih zainteresovanih strana. Do ovih promjena može doći zbog upravljanja pritužbama, javnih objava građevinskih radova, dugoročnih izmjena u saobraćaju, izmjene glavnog projekta zbog nepredviđenih okolnosti na terenu, dodatnih informacija o izvođačima i dobavljačima itd. Informacije koje je potrebno objaviti mogu se promijeniti ako dođe do promjena u dizajnu projekta, rasporedu ili području utjecaja. Eksterne i interne komunikacijske metode i informacije za otkrivanje identifikovane u Tabeli 3

nisu isključive i Klijent/Ministarstvo može odlučiti otkriti više informacija na zahtjev zainteresovanih strana.

Ministarstvo je odgovorno za internu i eksternu komunikaciju u vezi s postojećim i budućim projektima i bit će glavna kontakt tačka za pogođene osobe. Kontakt osoba, uz kontakt podatke, navedena je u sekciji 5.3. Program uključivanja zainteresovanih strana. Svi povezani projektni dokumenti i komunikacija u vezi s Projektom bit će dostupni i provodit će se na engleskom i lokalnom jeziku.

5.3. Program uključivanja zainteresovanih strana

Predviđeni program javnih konsultacija i aktivnosti objavljivanja prikazan je u nastavku. Ovaj program uključuje neposredne aktivnosti savjetovanja i uključivanja potrebne za rješavanje trenutnih zabrinutosti zainteresovanih strana, kao i redovne konsultacije i aktivnosti objavljivanja tokom životnog ciklusa projekta.

Kontakt podaci za ovaj projekt navedeni su u nastavku:

JIP u ime Kantona/Ministarstva

Ime: Emir Hota

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1

Telefon: +38761800142

mail: emir.hota@ms.ks.gov.ba

Klijent/Ministarstvo će prikupiti sve komentare i povratne informacije povezane s ovim projektom i dokumentovati ih. Izvođač će pomoći u ovom procesu eskalacijom svih pritužbi primljenih preko svojih radnika, koje predstavlja službenik za vezu sa zajednicom kojeg je imenovao izvođač, te preko nadzornog inženjera, koji će informacije zatim proslijediti JIP-u. Na svim sastancima (formalnim i neformalnim) vodit će se zapisnici i uključivat će potpisanu evidenciju prisustva. Za potrebe ovog Projekta, također se očekuje da se prigovori i komentari mogu uputiti i Općini Ilidža, koji se također proslijeđuju JIP-u.

Svi zaprimljeni komentari bit će pregledani u skladu s obavezama preuzetim u skladu s najboljom međunarodnom praksom predstavljenim u sekciji 3. Sve komunikacije će se pregledati radi izvedivosti izmjena kako bi se zadovoljili zahtjev i interes, a komunikator će biti obaviješten o ishodu.

5.4. Alternativni pristupi s ograničenjima uslijed COVID-19

U slučaju da ograničenja uslijed COVID-19 budu na snazi tokom projektnog ciklusa i utiču na mogućnost održavanja javnih konsultacijskih sastanaka licem u lice i pojedinačnih sastanaka predloženih u tabeli 2 u nastavku, primjenjivat će se drugačiji pristup koji će se široko komunicirati putem društvenih medija i standardnih komunikacijskih kanala.

Tabela 2: Sažetak zahtjeva za uključivanja zainteresovanih strana i objavu

Br.	Aktivnost	Vrijeme/više detalja	Odgovornost
1	Osigurati da sljedeća Projektna dokumentacija bude objavljena na web stranicama Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, Općine Ilidža: 1. Plan, 2. Glavni projekt 3. Netehnički sažetak (NTS), 4. Obrazac za javnu žalbu 5. Letak za javne žalbe. Štampati i čuvati štampane kopije dokumenata u prostorijama Ministarstva i Općine	Sve dostupne informacije i dokumenti o Projektu bit će objavljeni čim budu dostupni.	Ministarstvo/JIP
2	Organizovati jedan javni savjetodavni sastanak tokom pripreme Projekta, ali prije početka građevinskih radova (U slučaju COVID-19 organizovati online javnu prezentaciju). Pravovremeni pristup relevantnoj dokumentaciji, najmanje dvije sedmice prije sastanka	Zainteresovane strane moraju biti obaviještene o vremenu i mjestu sastanka najmanje sedam dana unaprijed. Obavješćavanje se provodi putem web stranica ¹⁷ i oglasnih ploča. ¹⁸	Ministarstvo/JIP
3	Organizovati i pojedinačne konsultacijske sastanke (<i>U slučaju ograničenja uslijed COVID-19, online i telefonske konsultacije zamijenit će pojedinačne sastanke</i>).	Prema potrebi ili zahtjevu bilo koje identifikovane skupine zainteresovanih strana/pojedinaca	JIP
4	Organizovati i individualni konsultacijski sastanak s identifikovanim preduzećima za koje proces eksproprijacije nije dovršen (<i>U slučaju ograničenja uslijed COVID-19, online i telefonske konsultacije zamijenit će pojedinačne sastanke</i>).	Zainteresovane strane moraju biti obaviještene o vremenu i mjestu sastanka najmanje sedam dana unaprijed. Sve relevantne informacije i dokumentacija se dostavljaju poštom ili na drugi način ako je to prikladno.	Ministarstvo
5	Organizovati i individualni konsultacijski sastanak za adresiranje i rješavanje problema identifikovanih ranjivih skupina, prije početka radova (<i>U slučaju ograničenja uslijed COVID-19, on-line i telefonske konsultacije zamijenit će individualne sastanke</i>).	Zainteresovane strane moraju biti obaviještene o vremenu i mjestu sastanka najmanje sedam dana unaprijed. Sve relevantne informacije i dokumentacija se dostavljaju poštom ili na drugi način ako je to prikladno.	JIP
6	Organizovati i individualni konsultacijski sastanak za adresiranje i rješavanje problema potencijalno identifikovanih ranjivih skupina (<i>U slučaju ograničenja uslijed COVID-19, online i telefonske konsultacije zamijenit će pojedinačne sastanke</i>).	Prema potrebi ili zahtjevu bilo koje identifikovane skupine zainteresovanih strana/pojedinaca	JIP
7	Dokumentovati sva mišljenja, primjedbe i moguća rješenja u vezi Projekta koja su zainteresovane strane iznijele tokom konsultacijskih sastanaka i na odgovarajući način ih adresirati.	U toku	JIP
8	Objavljivati informacije o obimu, vremenu i trajanju planiranih aktivnosti, projektnim radovima i svim	U toku	JIP

¹⁷ Web stranice Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, Općine Ilidža¹⁸ Oglasne ploče Kantona/Ministarstva i Općine Ilidža

Br.	Aktivnost	Vrijeme/više detalja	Odgovornost
	očekivanim smetnjama i neugodnostima putem web stranica ¹⁹ i usluga informacija o saobraćaju.		
9	Objavljivati informacije o napretku projekta na web stranicama. ²⁰	Povremeno, ali najmanje jedno ažuriranje mjesečno	JIP

5.5. Identifikovane zainteresovane strane i specifični komunikacijski zahtjevi

Popis identifikovanih zainteresovanih strana i specifičnih komunikacijskih zahtjeva nalaze se u tabeli 3. u nastavku. Pandemija COVID-19, koja je manje aktuelna posljednjih mjesec dana, pokazala je ozbiljnost utjecaja koji ovakvi događaji mogu imati na projekte, posebno u pogledu otkrivanja informacija, uključujući nemogućnost javnog, ličnog sastanka i slično. U nesretnom slučaju ponovnog izbijanja COVID-19 ili događaja sličnih razmjera, potrebno je pronaći alternativne pristupe onima navedenima u tabeli u Dodatku 3.

¹⁹ Internetske stranice Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, Općine Ilidža i kompanije za transportne usluge

²⁰ Web stranice Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, Općine Ilidža

Table 3 Program uključivanja zainteresovanih strana

Identifikovana skupina zainteresovanih strana	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i angažmana	Metode komunikacije i uključivanja (bez ograničenja COVID-19)
1. Preduzeća i ustanove, te lokalno stanovništvo 2. Stanovnici duž projektnog područja i oni koji putuju na posao 3. Lokalne firme određene za preseljenje 4. Lokalne firme i institucije uz novu tramvajsku liniju, preduzeća s privatnim vlasnicima	1. Potencijalna nemogućnost ili poteškoće u vožnji glavnom cestom u području Projekta 2. Nemogućnost ili poteškoća za zaposlenike lokalnih preduzeća da pristupe radnom mjestu 3. Poteškoće u primanju ili pružanju robe i usluga za lokalne firme 4. Utjecaj projekta na fizičko i mentalno zdravlje lokalnog stanovništva i zaposlenika preduzeća unutar projektnog područja 5. Konsultacije s predstavnicima preduzeća koja prolaze kroz ekonomsku promjenu 6. Savjetovanje s vlasnicima privatnih nekretnina u vezi eksproprijacije	1. Informisati zainteresovane strane o obimu i trajanju provedbe Projekta, posebno u pogledu građevinskih radova 2. Riješiti zabrinutosti u vezi s konkretnim ili drugim mogućim pitanjima 3. Prihvatljivo rješenje za firme kojima je potrebno ekonomsko preseljenje 4. Prihvatljivo rješenje s preduzećima u privatnom vlasništvu kojima je potrebna eksproprijacija 5. Po potrebi dodatno razraditi otkrivanje informacija 6. Svaka kompenzacija treba da se izvrši u skladu sa Planom preseljenja.	1. Pravila i mjere vezane za projekt bit će objavljeni na službenim web stranicama i njihovim stranicama na društvenim mrežama (Klijent, Općina Ilidža), kao i oglasnim pločama Ministarstva i Općine 2. Javni sastanak prije početka građevinskih radova 3. Organizacija individualnih konsultacijskih sastanaka o specifičnim ili drugim pitanjima ako se to traži 4. Konsultacijski sastanak s identifikovanim preduzećima za koje proces eksproprijacije nije završen 5. Konsultacijski sastanak s identifikovanim preduzećima koje treba ekonomski preseliti nije završen
1. Ranjive skupine 2. Branitelji s invaliditetom	1. Smanjenje poslovne sposobnosti 2. Ostala pitanja koja se mogu pojaviti ako se tokom provedbe Projekta identifikuju druge ranjive skupine	1. Prihvatljivo rješenje koje će se baviti smanjenjem poslovne sposobnosti, ali neće ugroziti egzistenciju identifikovane ranjive skupine 2. Prihvatljivo rješenje za sve druge probleme koji se mogu pojaviti ako se pronađu još neke ranjive skupine 3. Konsultacije sa ovom grupom će se obaviti u skladu sa ovim SEP-om 4. Konsultacije sa ovom grupom će se obaviti u skladu sa ovim SEP-om.	1. Predstavnici ranjivih skupina bit će kontaktirani pojedinačno i obaviješteni o utjecajima projekata 2. Prije početka radova organizovati konsultacijski sastanak za rješavanje problema identifikovanih ranjivih skupina 3. Organizovati konsultacijski sastanak za rješavanje problema ranjivih skupina tokom projektnog ciklusa ako je potrebno
1. Institucija lokalne samouprave 2. Općina Ilidža	1. Uključen u proces eksproprijacije 2. Uključen u proces pritužbi i sugestija 3. Objavljivanje informacija	1. Završetak postupka eksproprijacije 2. Zaprimanje i prosljeđivanje pritužbi i komentara 3. Pružanje dostupnosti za otkrivanje informacija zainteresovanim stranama kako je navedeno u Planu	1. Mjesečni sastanci s JIP-om o napretku projekta 2. Prosljeđivanje pritužbi i komentara JIP-u 3. Objavljivanje javnih informacija putem službenih web stranica, njihovih društvenih mreža i oglasne ploče u prostorijama općine

Plan uključivanja zainteresovanih strana

<ol style="list-style-type: none"> 1. Nevladine organizacije (NVO) 2. NVO koje se bave očuvanjem okoliša, biološkim resursima, kulturnom i prirodnom baštinom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Za uspjeh projekta od velikog su značaja interesne skupine koje su zainteresovane za zaštitu okoliša i zdravlja ljudi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pružanje pravovremenih informacija, komunikacija i konsultacija 2. Zaštita okoliša i zdravlja pogođenih i ranjivih ljudi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sastanci javnih konsultacija i individualni konsultacijski sastanci prema potrebi 2. Sastanci nevladinih organizacija 3. Direktna komunikacija putem e-pošte 4. Lokalni mediji/saopćenja za štampu uključujući ažuriranja napretka projekta i postignutog progressa na relevantnim stranicama društvenih medija
<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvođači/dobavljači i nadzorni inženjer 2. Izvođači i dobavljači za Projekt 3. Građevinski radnici, domaći ljudi sa sjedištem u Sarajevu. 4. Inženjer savjetnik za nadzor radova 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mogućnost ugrožavanja zdravlja radnika koji će učestvovati u provedbi projekta 2. Zainteresovane skupine koje su direktno ili indirektno uključene u planiranje i provedbu Projekta od velikog su značaja za uspjeh Projekta. 3. Prikupljanje pritužbi ili komentara na gradilištu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pravovremeno informisanje o planiranim projektnim aktivnostima 2. Osiguravanje Kodeksa ponašanja projekta, propisa o sigurnosti i zdravlju na radu, zahtjevima zaštite okoliša 3. Proslijeđivanje pritužbi i komentara zaprimljenih na licu mjesta 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacije kroz tendersku proceduru i ugovore 2. Ministarstvo/JIP kroz sastanke radi rješavanja potrebnih dokumenata vezanih uz mjere zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, kao i planova gospodarenja otpadom 3. Komunikacija preko nadzornih inženjera 4. Razgovori na gradilištima o relevantnim temama zdravlja i sigurnosti na radu 5. Sedmični i mjesečni izvještaji o napretku radova koje izvođači moraju dostaviti za vrijeme građevinskih radova JIP-u 6. Mjesečni sastanci s JIP-om o napretku radova koje će dostaviti izvođači tokom građevinskih radova 7. Treninzi po potrebi 8. Sedmični izvještaj o zaprimljenim pritužbama i komentarima na licu mjesta
<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalne hitne službe 2. Vatrogasna služba, Policijska uprava i Ambulantne usluge / Nesreća i hitna pomoć 	<ol style="list-style-type: none"> 1. U slučaju povreda radnika ili određenih nezgoda poput požara, strujnih udara. 2. Problemi u saobraćaju u pogledu sposobnosti hitnih službi da koriste glavnu cestu na području Projekta 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sastanci JIP-a s predstavnicima svih navedenih hitnih službi radi dogovora o mogućim aktivnostima hitnih službi 2. Pružanje pravovremenih informacija o planiranim projektnim aktivnostima, posebno o saobraćajnim planovima 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sastanci javnih konsultacija i individualni konsultacijski sastanci prema potrebi

Plan uključivanja zainteresovanih strana

1. Organizacija koja je vlasnik kredita 2. EBRD	1. Mogućnost ograničene komunikacije zbog nepovoljne situacije s pandemijom COVID-19.	1. Zadovoljiti sve kriterije, zahtjeve i politike EBRD-a za projekte	1. EBRD E&S sastanci - Izvještavanje predstavnika EBRD-a o napretku provedbe projekta 2. Službena pošta i pisana pisma
--	---	--	---

U sažetku gornje tabele, ključne metode komunikacije za ovaj projekt opisane su u nastavku:

5.6. Sastanci kantona/ministarstva O&D

Ovi sastanci će osigurati vrijeme za Klijent/Ministarstvo za organizovanje provedbe okolišnih i društvenih akcija, kao i priliku za nadzornog inženjera i izvođače da daju najnovije informacije o njihovoj provedbi okolišnih i društvenih aktivnosti tokom izgradnje. Interakcija između Klijenta/Ministarstva putem JIP-a i izvođača i nadzornog inženjera (SE) bit će predviđena njihovim obimom radova, uključenim u njihove pojedinačne ugovore. To će uključivati redovnu, svakodnevnu komunikaciju između sve tri strane.

5.7. EBRD E&S sastanci

Klijent će tromjesečno i na temelju potreba dostavljati ažurirane informacije o okolišu, društvu, zdravlju i sigurnosti EBRD-u. Ova ažuriranja će pokazati provedbu okolišnih i društvenih mjera dogovorenih prije ratifikacije kredita. To uključuje radnje koje treba izvršiti izvođači i nadzorni inženjer.

5.8. Angažman digitalnih medija

Učešće javnosti treba poticati i putem digitalnih medija, tačnije Facebook stranica i web stranica Klijenta/Ministarstva i Općine Ilidža. Klijent/Ministarstvo će uvesti digitalne medijske materijale, kao što su postovi, namjenske sekcije za komentare, sekcije za učitavanje i slično na spomenutim platformama u vezi s projektom na svojoj web stranici čime se potiče javnost na aktivno učešće dijeljenjem svojih preferencija, učitavanjem slika u stvarnom vremenu radova, te slanjem pitanja/komentara. Imenovani stručnjak za okoliš i društvo u JIP-u bit će odgovoran za praćenje i odgovaranje na reakcije, komentare, pitanja i podnesene slike, prema potrebi.

5.9. Sastanci nevladinih organizacija

Klijent/Ministarstvo će, preko JIP-a, osigurati ažurirane informacije svim uključenim nevladinim organizacijama kako bi demonstrirali procese koji se provode kako bi se osigurala zaštita okoliša i kulturnog naslijeđa, kao i ranjivih skupina.

5.10. Individualni savjetodavni sastanci

Na inicijativu identifikovanih skupina zainteresovanih strana/pojedinaca mogu se organizovati individualni savjetodavni sastanci za određena pitanja, prepoznata u Tabela na drugi način .

5.11. Javno savjetovanje

Klijent/Ministarstvo će zakazati i održati najmanje jednu javnu raspravu prije početka građevinskih radova za potrebe ovog Projekta. Kanton/Ministarstvo će putem JIP-a obavijestiti sve zainteresovane strane o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanka, najmanje 7 dana unaprijed putem sljedećih kanala:

1. Službene web stranice²¹ i službene stranice društvenih medija²²
2. Lokalne novine u velikom tiražu u Kantonu Sarajevo (npr . Dnevni Avaz i/ili Oslobođenje)
3. Na oglasnim pločama u prostorijama Kantona/Ministarstva i Općine Ilidža

Sve dostupne informacije i dokumenti o Projektu bit će objavljeni najmanje sedam dana prije sastanaka. Ako je potrebno, održat će se odvojeni sastanci kako bi se osiguralo da uključivanje zainteresovanih strana

²¹ Internetske stranice [Vlade Kantona Sarajevo](#) , [Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo](#) , [Općine Ilidža](#) i kompanije za transportne usluge

²² Službene facebook stranice [Vlade Kantona Sarajevo](#) , [Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo](#) i [Općine Ilidža](#)

bude rodno osjetljiv.

Na sastanku će Klijent/Ministarstvo, putem JIP-a, predstaviti područje projekta, očekivane utjecaje i planirane mjere ublažavanja, kao i dobiti povratne informacije o NTS-u, ODAP-u i Planu od lokalnih zainteresovanih strana. Također će se dijeliti informacije o otkupu zemljišta, procjeni biološke raznolikosti, planovima za sigurnost na cestama i uređenju pristupa prijelazu.

Učesnici će moći iznijeti svoja mišljenja i primjedbe na Projekt, kao i predložiti moguća rješenja postavljenih problema. Sastanci će biti otvoreni za sve zainteresovane strane, uključujući stanovnike mjesnih zajednica u blizini područja projekta. Nevladine organizacije će primiti obavijest o sastancima putem e-pošte/telefona/pošte (ako je dostupno) i bit će pozvane da prisustvuju ako su zainteresovane.

Zaključci će biti dogovoreni tokom sastanka i snimljeni. Svi opravdani komentari i prijedlozi bit će razmotreni i na odgovarajući način adresirani. JIP će objaviti sažeti izvještaj o svim postavljenim relevantnim pitanjima, uključujući objašnjenja za uključivanje ili isključivanje prijedloga.

6. Mehanizam za prijavu i žalbe

6.1. Mehanizmi za praćenje, izvještavanje i povratne informacije

Ministarstvo će, tačnije, preko imenovane JIP, pratiti komunikacijske kanale kao što su mediji, sastanci jedan na jedan i periodični sastanci te će po potrebi davati povratne informacije. Okvir za pritužbe i prijedloge bit će dostupan zainteresovanim stranama koje učestvuju na sastancima javnih konsultacija, a također će biti dostupan online ili kontaktiranjem Kantona koristeći pojedinosti unutar ovog Plana. Sve pritužbe i sugestije bit će evidentirane u dnevniku za pritužbe i sugestije. Oni će se zatim poslati JIP-u na daljnje razmatranje.

Rezultati procesa uključivanja zainteresovanih strana bit će uključeni u Izvještaje o praćenju koje će pripremiti JIP. Prvi izvještaj bit će izrađen tri mjeseca nakon početka Projekta i nastaviti će se, na tromjesečnom nivou, tokom građevinskih radova i na godišnjem nivou tokom rada. Izvještaj će sadržavati sljedeće informacije:

1. Mjesto i vrijeme održavanja konsultacijskih sastanaka i drugih vrsta angažmana, s podacima o broju učesnika;
2. Pitanja i nedoumice pokrenute tokom konsultacijskih sastanaka i informacije o tome kako je JIP uzeo u obzir postavljena pitanja;
3. Broj i vrste pritužbi podnesenih u izvještajnom periodu, s naznakom otvorenih, riješenih i zatvorenih pritužbi te jesu li riješene u rokovima navedenim u žalbenom mehanizmu.

Kako bi se pratila provedba ovog Plana i funkcionisanje žalbenog mehanizma, Klijent će potvrditi EBRD-u da su aranžmani uspostavljeni i da rade prije početka izgradnje. Osim toga, JIP će EBRD-u podnositi godišnje izvještaje o okolišu i društvu u kojima se sažimaju okolišni i društveni utjecaji, utjecaj na zdravlje i sigurnost, utjecaj objavljivanja i savjetovanja te provedba vanjskog mehanizma za žalbe.

6.2. Žalbeni mehanizam

Svi komentari ili nedoumice mogu se uputiti Klijentu/Ministarstvu usmeno ili pismeno ili popunjavanjem obrasca za pritužbe. Obrazac za pritužbe bit će dostupan na službenim web stranicama, u prostorijama Ministarstva i Općine Ilidža i na prikladnoj lokaciji u blizini gradilišta nakon početka izgradnje, uz opis postupka žalbenog mehanizma.

6.3. Rješavanje pritužbi

Pritužbe se mogu podnijeti na licu mjesta ili on-line putem namjenskog obrasca. Online obrasci bit će dostupni na službenim web stranicama.²³ Ako se obrasci predaju na licu mjesta, tada se mogu predati na sljedećim mjestima:

1. Općina Ilidža – Lamija Halilović; Lamija.Halilovic@opcina-ilidza.ba, odakle će biti proslijeđen JIP-u.
2. Ministarstvo – Tukić Naida; 033/562-212, odakle će biti proslijeđen JIP-u.
3. Na gradilištu, direktno određenom službeniku za vezu sa zajednicom, nadzornom inženjeru ili u kutiju za žalbe odakle će biti proslijeđen JIP-u.

Pritužbe i komentari se mogu podnijeti putem obrazaca (identičnih on-line obrascima) pohranjenih u pretincu za pritužbe, koji će biti prisutni na svakoj od navedenih lokacija i koji će se svakodnevno provjeravati. Alternativno, mogu se dostaviti predstavniku u skladu s lokacijom na kojem se podnosi pritužba i/ili komentar. Obrasci će biti dostupni na licu mjesta i online i uključuju sljedeće:

1. Naziv – ili mogućnost anonimnog slanja
2. Podaci za kontakt – ili mogućnost anonimnog slanja
3. Preferirani jezik komunikacije
4. Opis pritužbe
5. Datum pritužbe
6. Predloženo rješenje.

Odgovornost JIP-a je osigurati da se sve pritužbe podnesene na licu mjesta zabilježe u on-line bazi podataka. Pritužbe podnesene on-line automatski se zapisuju u bazu podataka.

Sve pritužbe će biti:

1. Potvrđene odmah – ako je podneseno lično;
2. Potvrđene u roku od 3 radna dana ako je primljeno pismom ili putem interneta;
3. Unesene u on-line bazu podataka (uključujući ime i podatke za kontakt (ako nisu anonimni), datum prijema, pojedinosti pritužbe, odgovornu osobu za rješavanje, poduzete radnje i datum rješavanja);
4. Odgovorene najkasnije u roku od 30 radnih dana; i
5. U slučaju anonimnih pritužbi, štampani odgovor bit će objavljen na oglasnim pločama lokalne samouprave (kantona i općine) fizički i online, kako bi podnosilac pritužbe mogao pristupiti i pregledati povratnu informaciju.

Pojedinci mogu zatražiti pravo da njihovo ime ostane povjerljivo, a ovaj mehanizam ne isključuje pravo zainteresovanih strana da procesuiraju pritužbe drugim sudskim sredstvima.

6.4. Uloge i odgovornosti

Ministarstvo će, preko JIP-a, imati cjelokupnu odgovornost za rukovanje procesom savjetovanja i otkrivanja informacija, uključujući organizaciju procesa konsultacija, komunikaciju s identifikovanim skupinama zainteresovanih strana, prikupljanje i obradu komentara/pritužbi te odgovaranje na sve takve

²³ <https://vlada.ks.gov.ba/> (Kanton Sarajevo), <https://ms.ks.gov.ba/> (Ministarstvo), <https://www.opcina-ilidza.ba/> (Općina Ilidža)

komentare i pritužbe. Ovisno o prirodi komentara/pritužbi, neki komentari ili pritužbe bit će dostavljeni odgovarajućoj osobi u firmi radi odgovora.

Ime: Emir Hota

Zvanje: pomoćnik ministra

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1

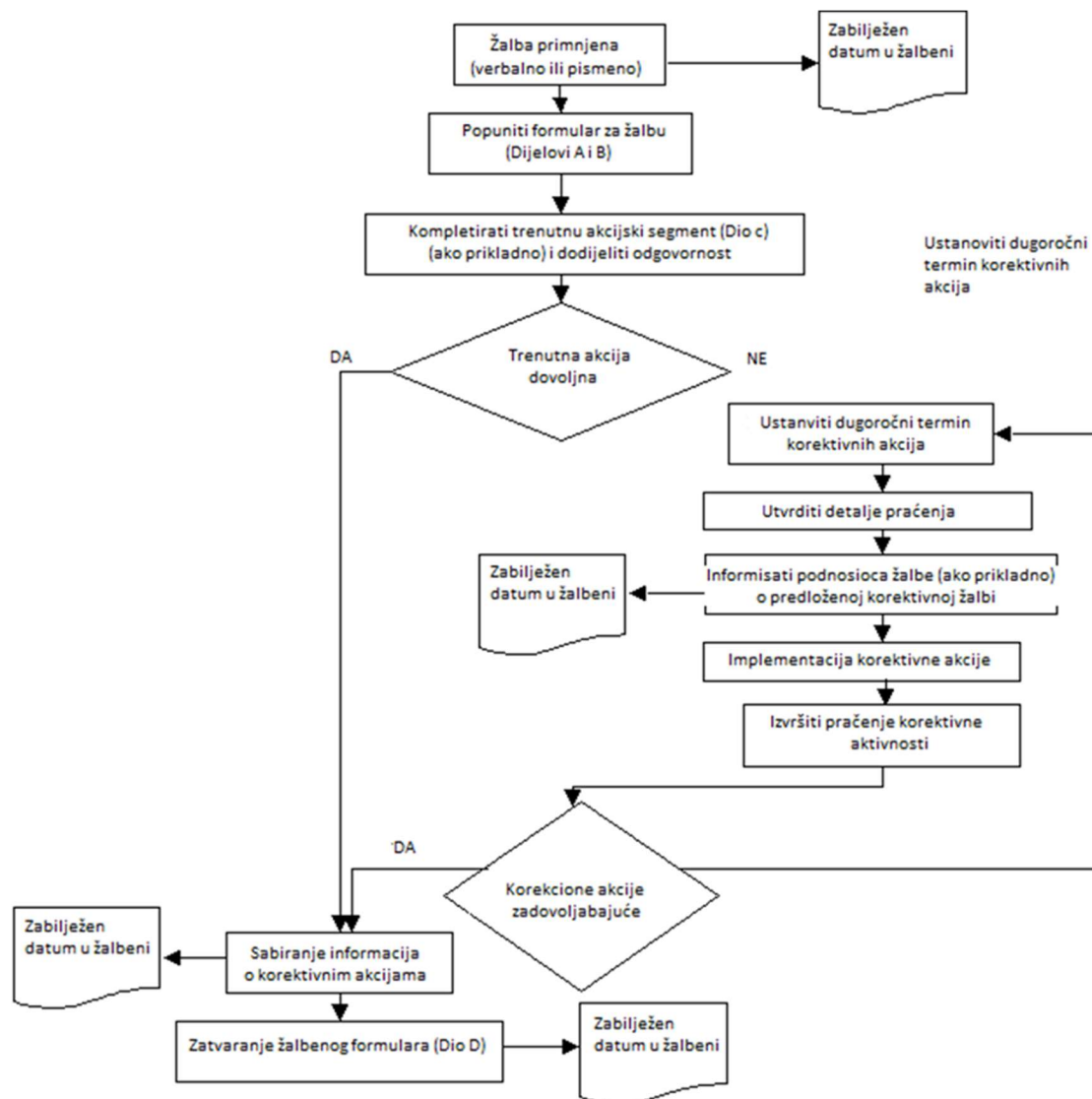
Telefon: +38761800142

mail: emir.hota@ms.ks.gov.ba

Inženjer gradilišta i izvođači će pomoći u ovom procesu SEP-a podižući pritužbe JIP-u za njihovo rješavanje. Sve pritužbe zaprimljene od strane SE ili izvođača bit će zabilježene na licu mjesta i proslijeđene JIP-u. To će biti propisano tenderskom dokumentacijom i Kodeksom ponašanja za inženjera gradilišta i izvođače.

7. Prilozi

7.1. Dodatak 1 – Žalbeni postupak i obrazac za pritužbe

7.2. Dodatak 2 – Dnevnik pritužbi

Obrazac za javnu žalbu

Referentni broj:	
Puno ime i prezime	
Napomena: <i>možete ostati anonimni ako želite ili tražite da ne otkrivajte svoj identitet trećim stranama bez vašeg pristanka</i>	☐ Želim anonimno podnijeti svoju pritužbu ☐ Zahtijevam da ne otkrivam svoj identitet bez mog pristanka
Kontakt informacije Molimo označite kako želite da vas kontaktiramo (pošta, telefon, e-mail).	6. Poštom: Molimo navedite poštansku adresu: _____ _____ 1. Telefonom: _____ 2. E-mailom: _____
Jezik Molimo označite željeni jezik za komunikaciju	3. bosanski 4. srpski 5. hrvatski 6. engleski 7. ostalo
Opis incidenta ili pritužbe: Šta se dogodilo? Gdje se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Šta je rezultat problema?	
Datum incidenta/pritužbe	
	8. Jednokratni incident/pritužba (datum _____) 9. Dogodilo se više puta (koliko puta? _____) 10. U toku (trenutačno postoji problem)
Kako biste željeli da se problem riješi?	

Molimo vratite ovaj obrazac na:

Ime: Emir Hota

Zvanje: pomoćnik ministra

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1

Telefon: +38761800142

mail: emir.hota@ms.ks.gov.ba

7.3. Dodatak 3 – Alternativni pristupi komunikacijskim zahtjevima za identifikovane zainteresovane strane i specifične zainteresovane strane

U nesretnom slučaju ponovnog pojavljivanja COVID-19 ili događaja slične veličine, pronađite alternativne pristupe specifičnim komunikacijskim zahtjevima koji su navedeni u tablici u nastavku.

Alternativni pristupi s ograničenjima COVID-19 na snazi		
Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročne)
<ol style="list-style-type: none"> Izrada i implementacija internetskih platformi za sastanke, konsultacije i prezentacije, uključujući rješavanje pitanja skupine zainteresovanih strana zahvaćene projektom, Preduzeća i institucija, te lokalnog stanovništva Distribucija službenih e-mailova ili pisama 	<ol style="list-style-type: none"> Kratkoročni angažman možda neće doseći sve spomenute skupine zainteresovanih strana Tokom COVID-19, zahvaćene firme i organizacije (vlasnici zahvaćenih zemljišnih parcela) mogu biti zatvoreni što može otežati kontaktiranje kantona/ministarstva ili JIP-a 	<ol style="list-style-type: none"> Sastanci i rasprave licem u lice, jedan na jedan ili online i telefonski intervju i rasprave Daljnji razvoj online platforme Angažman prije završetka tendera i prije izgradnje (mogu se identifikovati dodatne mjere ublažavanja)
<ol style="list-style-type: none"> Izrada online platforme za rješavanje problema vezanih uz ranjive skupine Objava s naglaskom na online metode, najava na lokalnom radiju/TV/novinama Ciljana distribucija letaka od kuće do kuće u naseljima s kontakt podacima i mehanizmima povratnih informacija Naknadni pozivi ako su dostupni podaci za kontakt 	<ol style="list-style-type: none"> Kratkoročni angažman možda neće doprijeti do ranjivih ljudi 	<ol style="list-style-type: none"> Ranjive osobe identifikovane kroz razgovor s lokalnim vlastima Licem u lice, jedan na jedan intervju i rasprave ili online i telefonski intervju i rasprave Angažman prije završetka tendera i prije izgradnje (mogu se identifikovati dodatne mjere ublažavanja)
<ol style="list-style-type: none"> Objavljivanje informacija na općinskim oglasnim pločama Službene pošte i pisana pisma 	<ol style="list-style-type: none"> Tokom COVID-19, uredi lokalne uprave i lokalnih zajednica nisu uvijek otvoreni 	<ol style="list-style-type: none"> Licem u lice, jedan na jedan intervju i rasprave Internetski i telefonski intervju i rasprave
<ol style="list-style-type: none"> Objavljivanje putem internetskih stranica Fonda Objavljivanje s naglaskom na online metode, lokalne radio/TV/novinske objave Naknadni pozivi ako su dostupni podaci za kontakt 	<ol style="list-style-type: none"> Kratkoročni angažman možda neće doseći sve zainteresovane nevladine organizacije 	<ol style="list-style-type: none"> Dodatne zainteresovane nevladine organizacije identifikovane su kroz razgovor s lokalnim vlastima Licem u lice, jedan na jedan intervju i rasprave
<ol style="list-style-type: none"> Službeni e-mail ili pisano pismo Virtuelni sastanci Webinari 	<ol style="list-style-type: none"> Nemaju svi zaposlenici pristup e-pošti Zaposlenici su možda bolesni 	<ol style="list-style-type: none"> Telefonski pozivi Razgovori licem u lice, jedan na jedan Online rasprave
<ol style="list-style-type: none"> Službeni e-mail ili pismo Naknadni pozivi ako su dostupni podaci za kontakt 	<ol style="list-style-type: none"> Određeni zaposlenici možda neće biti dostupni zbog obaveza i aktivnosti u vezi s pandemijom COVID-19. 	<ol style="list-style-type: none"> Razgovori licem u lice, jedan na jedan
<ol style="list-style-type: none"> Službene pošte i pisma Webinari 	<ol style="list-style-type: none"> Predstavnici EBRD-a možda neće biti dostupni zbog infekcije virusom COVID-19. 	<ol style="list-style-type: none"> Telefonski pozivi Razgovori licem u lice, jedan na jedan